

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 2 februari 1934 kl. 2 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss
skärpning av det ledamot i aktiebolags styrelse ävi-
lande ansvar.*

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 24, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Ossbahr* föreslagit, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t vid pågående utredning angående omarbetning av aktiebolagslagstiftningen måtte beakta jämväl behovet av lagstiftning av i motionen angivet innehåll samt skyndsamt för riksdagen framlägga det eller de lagförslag, vartill utredningen i nu ifrågavarande hänseende kunde föranleda.

I motionen anföres bland annat, att åtskilliga rättegångar på senare tid ådagalagt, att styrelser eller enskilda styrelseledamöter för aktiebolag icke sällan i för allmänheten avsedda berättelser och andra uppgifter rörande bolagets ekonomiska ställning med mera lämnat meddelanden med vilseledande innehåll. Den felaktiga uppfattning om bolagets ekonomi, som härigenom bibragtes allmänheten, kunde emellertid lätteligen vid därav föranledda köp av aktier i bolaget, obligationer eller dylikt medföra allvarliga ekonomiska förluster. Därvid kunde icke alltid sådant uppsåt och kausalsammanhang påvisas, att straffbestämmelserna om bedrägeri skulle kunna bli tillämpliga. Visserligen kunde straff ådömas en styrelseledamot, vilken mot bättre vetande i skriftlig handling, som framlades å bolagsstämma eller annorledes hölles tillgänglig för aktieägarna, meddelade oriktig uppgift rörande bolagets angelägenheter. Detta stadgande vore emellertid tillkommet såsom ett skydd för bolagets aktieägare och icke för allmänheten, varjämte åtal för brottet preskriberades inom mycket kort tid. Det kunde sålunda ofta inträffa, att en person handlade på grund av vilseledande uppgifter av ovan angivet slag och därigenom lede förlust, utan att den eller de för uppgifterna ansvariga kunde ådömas straff eller skadestånd. Detta förhållande måste betraktas såsom en allvarlig lucka i vår lagstiftning. Erforderliga straffbestämmelser borde fördenskull skyndsamt införas.

Fråga om en omarbetning av aktiebolagslagstiftningen har, såsom motionären nämnt, upptagits av Kungl. Maj:t. I propositionen nr 205 till riksdagen år 1933 anförde sålunda chefen för justitiedepartementet bland annat:

Efter tillkomsten av 1910 års aktiebolagslagstiftning hade följt en tidsperiod, kännetecknad av en utveckling på det ekonomiska området, som knappast syntes hava varit förutsedd av lagstiftaren. År 1924 vidtogos vissa ändringar i aktiebolagslagen, men erfarenheten hade visat, att denna för hela samhällsekonomin viktiga lagstiftning i betydelsefulla delar likväl ej motsvarade de fordringar, som borde ställas på densamma, utan krävde en mera

genomgripande omarbetning. Frågan härom hade upptagits till övervägande inom justitiedepartementet under hösten år 1932. Då erfarenheten och i synnerhet på senaste tid timade händelser särskilt understrukit behovet av snara åtgärder till åvägbringande av effektivare revision i aktiebolag, igångsattes inom departementet en utredning rörande ändring i aktiebolagslagens bestämmelser om revision, och i syfte att kunna framlägga förslag redan till riksdagen år 1933 begränsades behandlingen av ämnet till de spörsmål vilkas lösande ansågs mest angeläget, nämligen huru större säkerhet skulle kunna beredas för en sakkunnig, objektiv och utan bihänsyn bedriven revision samt om de närmare kompetensvillkoren för revisor. På grundval av den verkställda utredningen upprättades en promemoria med utkast till ändring i aktiebolagslagens bestämmelser i förevarande hänseende. Promemorian jämte utkastet remitterades för yttrande av ett antal myndigheter och enskilda sammanslutningar.

Lagutkastets utarbetande hade förestavats av önskan att snarast få avhjälp till en mera påfallande brist på ett för det allmänna intresset viktigt område av aktiebolagslagstiftningen. De föreslagna nya bestämmelserna hade därvid enligt sakens natur måst anknytas till aktiebolagslagens övriga stadganden sådana dessa för närvarande vore utformade. Det kunde emellertid icke förnekas att det på detta område vore förknippat med vissa olägenheter att framgå på de partiella reformernas väg. Sålunda syntes vara ostridigt att aktiebolagslagen krävde en omarbetning, sträckande sig över centrala delar av lagstiftningen. Behovet därav hade trängt sig fram med sådan styrka att eventuella ändringar på enstaka punkter icke kunde giva fog för ett dröjsmål med en mera vittsyftande omarbetning. Och vid en sådan kunde lagen i revisionsfrågan närstående spörsmål tänkas erhålla en omgestaltning som påverkade även nämnda frågas lösning. Ett övervägande av de olika synpunkter som inverkade på frågans bedömande hade fört departementschefen till den ståndpunkten att man för att säkra ett bestående gott resultat av en reform i revisionsfrågan gjorde bäst i att upptaga den till behandling i det större sammanhang varom nyss nämnts. Med hänsyn till vad förut anförts kunde dock denna väg icke förordas under annan förutsättning än att arbetet efter den vidare linjen igångsattes snarast.

Departementschefen föreslog således att en utredning igångsattes rörande en allmän omarbetning av aktiebolagslagstiftningen. Denna borde därvid i sin helhet göras till föremål för granskning. Bland frågor vilka borde ägnas särskild uppmärksamhet hade en del redan förut antytts. Dit hörde spörsmålet huruvida alltefter företagens beskaffenhet borde i lagstiftning införas på olika sätt reglerade former av aktiebolag. En viktig fråga gällde förvaltningens ordnande, förvaltningsorganets sammansättning, dess förhållande till aktieägarna och ansvarigheten för förvaltningen; bland annat borde undersökas ändamålsenligheten av något system ungefärligen motsvarande det tyska, innebärande en klyvning av funktionerna såsom företagsledning och såsom övervakande representantskap för aktieägarna. Revisionsfrågan borde upptagas i hela sin vidd; undersökningen borde således omfatta icke blott reglerna om revisorernas tillsättande och deras kompetens utan även vilka närmare bestämmelser som kunde erfordras rörande deras verksamhet samt granskningens föremål och omfattning. Under övervägande borde jämväl tagas huruvida ändrade bestämmelser tarvades för betryggande anordningar ifråga om aktiebolags bildande samt om sättet för inbetalning av aktiekapitalet och förändringar av detsamma. Befogad syntes vidare en omprövning av bestämmelserna om upprättande av balansräkning m. m. i syfte att klara och fullständiga upplysningar måtte föreligga till bedömande av företagets ställning. Icke minst betydelsefullt vore det av aktiebolagslagstiftningen ännu obeaktade spörsmålet i vad mån sär-

skilda bestämmelser påkallades i anledning av den numera allmänt använda företagsformen med huvudbolag och dotterbolag samt beträffande koncerner. Övervägas borde ock vad som kunde åtgöras för att trygga aktieägarminoritets behöriga intressen — en fråga som syntes vara av särskild vikt beträffande nyss omförmälda företagsformer. Här hade blott i korthet angivits några av de uppgifter som mötte vid utredningen. Säkerligen komme man vid en allmän översyn av lagstiftningen i ämnet att jämväl ställas inför en mångfald andra spörsmål. Exempelvis kunde erinras om den vid Kooperativa förbundets kongress år 1932 beslutade framställningen till Kungl. Maj:t om förbättringar i lagstiftningen rörande kapitalbildningen inom aktiebolag.

I anslutning till det anförda föreslogs i propositionen, att riksdagen till bestridande av kostnader för utredning rörande omarbetning av aktiebolagslagstiftningen för budgetåret 1933/1934 måtte anvisa ett extra reservationsanslag å 20,000 kronor. Propositionen blev, efter hemställan av statsutskottet, bifallen av riksdagen. Kungl. Maj:t har därefter under år 1933 tillkallat en kommitté för verkställande av ifrågavarande utredning. I årets statsverksproposition hemställles om nytt anslag för fortsättande av kommitténs verksamhet under nästkommande budgetår.

Att vår lagstiftning uti de av motionären angivna hänseenden är behäftad med svåra brister har blott alltför klart blivit av senare tids erfarenheter ådagalagt. Såsom departementschefen anført i propositionen nr 205 till riksdagen år 1933 har emellertid där omförmäld fråga om en speciell reform inom aktiebolagslagstiftningen ansetts icke böra upptagas till behandling annat än i sammanhang med en omarbetning av nämnda lagstiftning i dess helhet. Huru angeläget det än kan synas, att såsom motionären framhållit särskilt straffbestämmelserna på området skyndsamt revideras, torde likväl även denna fråga så nära sammanhänga med aktiebolagens organisation över huvud, att den icke lämpligen kan utbrytas till behandling särskilt för sig. På grund härav och då de av motionären anförda synpunkter givetvis komma att uppmärksammas av den tillsatta aktiebolagskommittén, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 februari 1934.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, *Anderson* i Hägelåkra, *Klefbeck*, *Bissmark*, *Norling*, *Svenson* i Eskhult, *Öhman* och *Karlsson* i Gillberga;

från andra kammaren: herrar *Hedlund* i Östersund*, *K. A. Westman*, *Sjögren**, *Olsson* i Rimforsa*, *Olsson* i Mellerud*, fröken *Wellin* samt herrar *Berg* och *Rudén*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.